

9. В літературі висловлена і інша думка, яка, на нашу думку, не повною мірою відповідає забезпеченню прав потерпілого: Шевченко Т. А. Нагальні проблеми апеляційного розгляду кримінальних справ / Т. А. Шевченко // Вісник Верховного Суду України. — 2003. — № 4. — С. 50.
10. Костюченко О. Ю. Апеляційне оскарження судових рішень у кримінальному процесі України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / О. Ю. Костюченко. — К., 2005. — 18 с.

Герасимчук О. П. Участь потерпілого в апеляційному провадженні у кримінальній справі

У статті досліджуються питання реалізації прав потерпілого на стадії апеляційного провадження. Аналізуються проблеми апеляційного оскарження вироку суду потерпілим, теоретичні та правові підстави подання апеляції особою, якій злочинним заходом завдано шкоду, але яка не визнана потерпілим. Досліджується діяльність потерпілого у апеляційному провадженні, вносяться пропозиції покращити реалізацію прав потерпілого на стадії апеляційного провадження.

Ключові слова: апеляція, потерпілий, судове слідство, захист прав особи, диспозитивність, розсуд суду, апеляційні вимоги, докази.

Герасимчук О. П. Участие потерпевшего в апелляционном порядке в уголовном деле

В статье исследуются вопросы реализации прав потерпевшего на стадии апелляции. Анализируются проблемы апелляционного обжалования приговора суда потерпевшим, теоретические и правовые основания подачи апелляции лицом, которому преступлением причинен вред, но который не признан потерпевшим. Исследуется деятельность потерпевшего в апелляционной инстанции, вносятся предложения улучшить реализацию прав потерпевшего на стадии апелляционного обжалования.

Ключевые слова: апелляция, потерпевший, судебное следствие, защита прав личности, диспозитивность, усмотрение суда, апелляционные требования, доказательства.

Herasymschuk O.P. Victim'S Participation In Appellate Procedure In Criminal Trial

The article is devoted to the questions of realisation of the victim's rights at the appellate stage. Problems of appeal by the victim, theoretical and legal grounds for appeal by the harmed person, who was not acknowledged as a victim, are analyzed. Victim's activities at the appellate stage are analyzed, improvement of the victim's rights at the appellate stage are proposed.

Keywords: appeal, victim, judicial investigation, person's rights' defence, dispositiveness, court's discretion, appellate claims, evidence

Когутич І. І.

Про ситуативну обумовленість дій державного обвинувача у ході розгляду кримінальних справ

УДК 343.98:343.139

Актуальність теми. Несприятлива криміногенна обстановка у державі, поява нових і вдосконалення вже відомих способів вчинення її приховування злочинів, протидія процесу встановлення істини у справі обумовлюють необхідність підвищення ефективності діяльності не лише органів досудового розслідування, а також професійних реалізаторів судового розгляду кримінальних справ (суддів, прокурорів – державних обвинувачів та адвокатів-захисників). У цьому контексті на практиці виникає багато проблемних питань, розв'язання яких є завданням вищезазначених наук.

Юридична література і з криміналістики, і з кримінального процесу містить багато наукових досліджень, присвячених різноманітним питанням провадження у

кримінальних справах (зокрема, праці Л. Ю. Ароджера, О. Я. Баєва, Р. С. Белкіна, О. М. Васильєва, Ф. В. Глазиріна, Л. Я. Драпкіна, А. В. Дулова, О. О. Закатова, В. М. Карагодіна, І. Д. Перлова, М. М. Полянського, О. Р. Ратінова, В. М. Савицького, А. Б. Соловйова, М. С. Строговича, С. А. Шейфера, В. Ю. Шепітька, А. Л. Ципкіна, О. О. Ексархопуло та ін.), які безумовно відіграли важливу роль у становленні й функціонуванні сучасної судової системи.

Одним з таких питань є потреба диференційовано виокремити, аналітично проаналізувати та напрацювати відповідні типові рекомендації щодо локалізації ситуацій, які можуть виникати під час підтримання прокурором державного обвинувачення у кримінальних справах.

Відомо, що в суді можуть складатися різні ситуації [1 с. 129-156], які суттєво обумовлюють поведінку, дії та рішення державного обвинувача. Кожна з можливих ситуацій має певний набір характерних ознак, що дозволяє класифікувати ці ситуації [2, с. 204]. Класифікація допоможе державному обвинувачу правильно визначити тактику своєї участі в суді і використовувати наукові рекомендації з метою забезпечення всебічності, повноти й об'єктивності дослідження всіх обставин справи.

Ще на етапі підготовки до участі в розгляді кримінальної справи судом у державного обвинувача є можливість за результатами вивчення матеріалів досудового розслідування зробити висновок про те, наскільки всебічно, повно й об'єктивно досліджені всі обставини справи.

Якщо державний обвинувач прийде до висновку, що подію злочину досліджено в повному обсязі, вибір методики і тактики підтримання державного обвинувачення не становить особливих складностей.

У разі, коли прогалини досудового розслідування очевидні, варто визначити: чи може ця прогалина бути заповнена у ході судового розгляду, чи ні (наприклад, тоді, коли виникає потреба у проведенні оперативно-розшукових заходів).

Варто зазначити, що ми ведемо мову тільки про ситуації, коли неповнота досудового розслідування має істотне значення для ухвалення рішення у справі.

Перша ситуація обумовлена несвоечасністю виявлення неповноти досудового слідства. Зокрема, прогалини досудового розслідування виявлено в ході судового розгляду кримінальної справи. Ця ситуація має місце тоді, коли прокурор не належно підтримувався до підтримання державного обвинувачення, оскільки "знайомився" зі справою, винятково або в основному, за наглядовим провадженням. Зрозуміло, що вона є небажаною, оскільки через запізніле своє виявлення, часто-густо, практично уже буває втраченою можливість заповнити прогалини досудового розслідування ходом судового слідства.

Наступні ситуації, за часом утворення характерні безпосередньо для стадії судового слідства. Їх варто розділити на три великі групи в залежності від кількості доказів, що стали предметом судового розгляду:

Перша група ситуацій, для яких характерним є те, що кількість доказів не змінюється в порівнянні з досудовим розслідуванням.

Друга група - кількість доказів зменшується.

Третя група - кількість доказів збільшується.

Зміст доказової інформації за ситуацій кожної з названих груп може або залишатися без змін, або змінюватися. Тут ми поки що не оцінюємо об'єктивність наявних доказів [3, с. 67-83].

Залежно від результатів аналізу елементів, що можуть формувати майбутні ситуації підтримання державного обвинувачення, а отже, і усього судового розгляду кримінальних справ, можна також виділяти декілька їх груп:

1. Ситуації, за яких і кількість і, головне, зміст усього комплексу доказів залишаються незмінними. Такий перебіг судового розгляду для державного обвинувача є найбільш простим. Його підготовка до участі в розгляді кримінальної справи і подальше підтримання обвинувачення не становить складності. Принаймні, жодних додаткових дій, заходів тощо державному обвинувачу вчиняти не потрібно, оскільки предметом дослідження в судовому засіданні залишаються ті ж за обсягом і змістом докази, що були вже досліджені і взяті за основу органами досудового розслідування. У цьому випадку прокурору необхідно ретельно вивчити матеріали кримінальної справи, усвідомити обсяг і сутність пред'явленого обвинувачення, а також обсяг і зміст усього комплексу доказів, зібраних у процесі розслідування. Після цього він зможе зробити висновок про ступінь доведеності обвинувачення й визначити свою позицію в ході судового розгляду.

Прогнозувати таку ситуацію на етапі підготовки до участі в судовому розгляді можна, як правило, у нескладних, частіш за все одноепізодних справах, коли і сам факт злочину, і вчинення його підсудним (підсудними), не породжує сумнівів, бо це випливає із матеріалів належно проведеного досудового розслідування.

Однак необхідно мати на увазі, що показання дослівно не можуть бути повтореними у суді навіть у тому випадку, якщо допитують добросовісного учасника процесу; результати дослідження речових доказів і документів дещо можуть відрізнятися від аналогічних результатів досудового розслідування. У будь-якому випадку державний обвинувач повинен бути готовим до цього з тим, що оперативно визначити, чи означають такі незначні розбіжності зміну змісту доказів чи ні. Разом з тим, так чи інакше, державний обвинувач повинен вжити всі законні заходи і засоби для всебічного, повного й об'єктивного дослідження в ході судового слідства усіх наявних у справі доказів. Порядок, обсяг, глибина цього дослідження можуть бути різними.

2. Ситуації, за яких кількість доказів зменшилася чи збільшилася, однак це не призвело до зміни змісту доказової інформації. Вони є дещо складнішими за ситуації попередньої групи..

Зменшення кількості доказів без зміни їх змісту має місце, наприклад, тоді, коли які-небудь обставини в справі підтверджуються показаннями багатьох осіб, разом з тим, деякі з них не з'явилися в судові засідання, або певна інформація (частіш за все результати оперативно-розшукової діяльності, добуті з порушенням закону) виключається з числа доказів, але це не породжує якоїсь істотної зміни змісту зібраної в справі доказової інформації.

Подібні ситуації зустрічаються на практиці не так вже й часто. В останньому наведеному випадку адвокат, переважно, не звертає уваги на незаконно добуту оперативно-розшуковим шляхом інформацію, оскільки вона не впливає на обсяг і зміст пред'явленого обвинувачення. Однак державний обвинувач не вправі ігнорувати будь-які факти порушення закону, а отже, зобов'язаний у відповідний спосіб реагувати [4, с. 130-145].

Збільшення кількості доказів без зміни їх змісту може бути обумовлено такими причинами як поява нових свідків; надання судові нових невербальних доказів (предметів або документів), що підтверджують пред'явлене обвинувачення, тим не менш, у незмінному обсязі. Випадки появи нових потерпілих можна віднести до ситуацій цієї групи тільки в тому випадку, якщо підсудному (підсудним) інкримінується у вини вчинення неодноразових однотипних дій щодо невизначеного кола потерпілих. Ці причини очевидні, отже, такі зміни об'єму доказової інформації можна прогнозувати на етапі підготовки до судового розгляду справи.

У таких випадках перед прокурором стоїть не настільки складне завдання – всебічно досліджувати нові докази, а отже, відповідно коригувати позицію обвинувачення з

урахуванням появи цих або зміни вже наявних доказів (за умови, що нові докази тільки підтверджують раніше встановлені обставини, суттєво не змінюють картину злочину, змодельовану в ході розслідування).

3. Ситуації, для яких характерна кількісна усталеність доказів, але зміна їх змісту. Це може бути наслідком зміни показань підсудним; зміни показань потерпілим; зміни показань свідком (одним, декількома, усіма свідками у справі); зміни висновків експерта. Діяльність прокурора в кожному з названих варіантів буде відрізнятися.

Зміну показань потерпілого, приміром, можна більш менш точно прогнозувати у тому випадку, коли з матеріалів справи видно, що цей потерпілий був встановлений слідством (а не він сам звернувся в правоохоронні органи), або якщо чи також не з'являвся за викликом слідчого, неодноразово змінював свої показання в ході розслідування. Аналогічна поведінка свідків у справі також дозволяє прогнозувати можливість зміни ними показань у судовому засіданні.

Однак, не треба нехтувати й можливістю зміни в суді фахівцями-експертами своїх попередніх позицій, висновків. Це може бути обумовлено і об'єктивними причинами, зокрема тим, що внаслідок наукового прогресу, наука і технології розвиваються досить швидко, і застосування нових методів дослідження цілком може призвести до зміни висновків експерта. Прогнозувати такі ситуації доволі проблематично, але, якщо відомо про існування декількох методів дослідження, а експертами у ході досудового розслідування було застосовано не найсучасніший із них, не найважливіший, тоді державний обвинувач повинен бути готовим заявити клопотання, як мінімум, про допит такого експерта (щодо обставин застосування обраної ним та інших можливих технологій експертно-дослідного процесу), або ж про призначення повторної чи навіть комісійної експертизи (із пропозицією конкретних питань експертам).

4. Наступна ситуація: має місце зменшення кількості доказів і, як наслідок цього, зміна змісту комплексу доказів, зібраних у справі, а отже, перегляд обсягу чи змісту пред'явленого обвинувачення. Це може бути наслідком: неявки в судове засідання допитаних на досудовому слідстві свідків чи потерпілих; зміни в процесі судового слідства показань свідками чи потерпілими; повної чи часткової відмови від раніше даних показань одним з підсудних або декількома (усіма) підсудними. Остання з названих ситуацій становить найбільшу складність для державного обвинувача в тому випадку, коли всі інші докази, що зібрані в процесі досудового розслідування, або більша їхня частина є похідними від показань обвинуваченого, який попередньо визнавав свою вину. На жаль, саме ця група ситуацій на сьогодні преважує в судовому слідстві. Усе частіше суд приймає рішення про виключення тієї чи іншої частини інформації, зібраної в процесі досудового розслідування з числа доказів. Як правило, це відбувається через недотримання слідчими вимог кримінально-процесуального законодавства під час їх збирання. Іноді вже у ході вивчення матеріалів досудового розслідування державний обвинувач бачить, що відповідна інформація повинна бути визнана неналежною і такою, що підлягає виключенню з числа доказової [4, с. 130-145].

Помилки, допущені оперативними працівниками чи слідчим, як правило, проглядаються вже у ході початкового ознайомлення державного обвинувача з матеріалами кримінальної справи. У цьому випадку є підстави прогнозувати ситуацію, коли суд прийме рішення про неврахування інформації, отриманої унаслідок таких помилок, як доказової. Тому доцільно заявити відповідне клопотання самому, не даючи тактичної переваги в руки захисту. Не кажучи вже про те, що державний обвинувач як представник держави повинен усіляко сприяти установленню всіх обставин справи, всебічному, повному й об'єктивному їхньому дослідженню в ході судового розгляду. І від цього обов'язку з прокурора ніхто не звільнив і не звільнить.

Іноді виключення тих чи інших відомостей з числа доказів відбувається через те, що в суді відповідні процесуальні особи повідомляють про застосування до них (їх рідних чи близьких) з метою одержання бажаних для слідства показань недозволених методів ведення розслідування. Такі ситуації також у ряді випадків можна прогнозувати ще на етапі підготовки до участі в судовому розгляді: коли хто-небудь із потерпілих, як і за попередніх ситуацій, був встановлений органами розслідування, а не сам заявив про вчинений щодо нього злочин; коли хто-небудь з потерпілих чи свідків неодноразово не з'являлися за викликом слідчих органів, змінювали неодноразово в ході розслідування свої показання і т.п.

Вивчення практики засвідчує, що іноді під час досудового розслідування на свідків та потерпілих (їх родичів чи найближчого оточення) чинився незаконний вплив з боку обвинувачених, їх родичів і знайомих (висловлюються різного роду погрози, відбуваються акти насильства). Якщо інформація про такі дії міститься в кримінальній справі або передається державному обвинувачу співробітниками органів дізнання в інший спосіб, тоді у нього також є можливість прогнозувати ситуації цієї групи. Державному обвинувачу необхідно заздалегідь визначити можливості заповнення в судовому розгляді прогалин, що можуть утворитися внаслідок зменшення доказової інформації і, головне, шляхи їх усунення (за рахунок більш ретельного вивчення наявних або формування нових доказів).

5. Може скластися і ситуація, коли, виходячи з матеріалів досудового розслідування, не можна з переконаністю припустити, що якась інформація буде визнана судом як пеналєжна. У будь-якому випадку державний обвинувач повинен дуже уважно оцінювати будь-які повідомлення про застосування незаконних методів ведення розслідування і намагатися домогтися детальної перевірки всіх показань у рамках судового слідства щодо кожного такого випадку.

Ситуація, за умов якої має місце поява нових доказів, що змінюють не тільки обсяг зібраних доказів, але й їх зміст, також може спричинити істотну зміну основних висновків та рішень у справі. Зокрема, про вину, невинуватість, ступінь участі у вчиненні злочину чи причетності до нього когось одного чи декількох (або ж, навіть, усіх) підсудних. Це - і нові показання осіб, які з якихось причин не повідомлялися слідчому, і залучення до судового розгляду свідків, що не були відомі слідству, а отже не були допитані на досудовій стадії, це - і одержання у ході судового слідства інших результатів дослідження речових доказів і документів, а також результатів експертиз (призначених і проведених у рамках судової стадії).

Появу нових доказів у ряді випадків можна спрогнозувати навіть на етапі підготовки до участі в судовому розгляді справи. Як вже зазначалося, у випадку пред'явлення обвинувачення у вчиненні однотипних злочинних дій щодо невизначеного кола осіб завжди велика імовірність появи у таких справах, зокрема під час їх судового розгляду, нових потерпілих і свідків. Однак поява нових потерпілих і свідків у справі можлива й в інших випадках. Зокрема, коли інформація про завершення розслідування в справі щодо конкретних осіб оприлюднюється засобами масової інформації і заінтересовані особи вперше звертаються в правоохоронні органи тільки після вже завершеного розслідування або коли потерпілі і свідки тривалий час були у від'їзді і їх повернення співпало в часі з завершенням досудового провадження у кримінальній справі тощо.

Відповідно до Кримінально-процесуального кодексу України, Закону України "Про адвокатуру" адвокати наділені доволі широкими повноваженнями щодо можливості здійснення ними доказування на різних стадіях кримінального судочинства, у тому числі і в суді. Однак закон не зобов'язує захисника надавати зібрану безпосередньо ним на стадії досудового розслідування інформацію саме слідчому. Тим більше майже

неможливо наперед і однозначно визначити, коли саме відповідні предмети, документи чи інформація опиняться в полі зору, а згодом і в розпорядженні захисника.

Отже, очевидно, що державний обвинувач повинен завжди бути готовим до надання адвокатом у ході судового слідства нафрізноманітніших документів, предметів, що можуть мати істотне значення для пізнання події злочину, а також ролі кожного з її учасників.

Якщо ж про таке з матеріалів кримінальної справи чи від слідчого завчасно стає відомим державному обвинувачу, він повинен не тільки враховувати це, але й активно сприяти їх появі і ретельному дослідженню.

Майже стовідсотковою обставиною, що повинна готувати державного обвинувача до можливості появи у суді нових речових доказів чи документів, виступає невиявлення у ході досудового розслідування, незважаючи на всі зусилля слідчого, знаряддя злочину, інших важливих для справи предметів і документів. Особливо висока імовірність їхньої появи в судовому засіданні у тих випадках, коли результати дослідження цих об'єктів можуть суттєво вплинути на судове слідство і призвести до часткового або повного виправдання підсудного.

Дискусійним є питання про допустимість надання в суді безпосередньо державним обвинувачем доказів, які з якихось причин не були предметом дослідження в процесі досудового розслідування. Коли відповідна інформація стає відома державному обвинувачу до моменту призначення до слухання в суді кримінальної справи, він, щоб не ризикувати, повинен вжити заходів до повернення справи на додаткове розслідування. Однак за ситуації, коли державному обвинувачу стає відомо про існування таких відомостей вже під час судового слідства, він повинен бути або готовим до надання її у розпорядження суду з наступним її дослідженням і коригуванням тактики своєї обвинувальної лінії, або ж до вжиття заходів щодо повернення справи на додаткове розслідування (залежно від змісту нової інформації чи її джерел).

Навіть маючи підстави припускати імовірність появи у справі нових доказів, державному обвинувачу складно завчасно визначити, в який спосіб їх поява відобразиться на змісті комплексу наявних доказів. Тим не менш, навіть психологічна готовність, налаштування на те, що така ситуація можлива в суді, може позитивно відобразитися у діях прокурора. Ця готовність дозволить йому своєчасно і правильно відреагувати на зміну в комплексі доказів, адекватно виявляти ситуації корегувати раніше обрану ним тактику участі в окремих судово-слідчих діях та методіку дослідження всіх обставин справи.

Висновки:

1. Якщо на момент судового слідства кількість і зміст доказів залишаються тими ж, що й на досудовому розслідуванні — немає необхідності вносити істотні корективи в попередню обрану тактику і методіку участі державного обвинувача в суді.

2. Якщо кількість доказів зменшилась чи збільшилась, але зміст доказової інформації залишається незмінним, тоді з урахуванням характеру цих кількісних змін прокурору необхідно перенести акцент на ті докази що залишилися незмінними, враховуючи появу нових, а отже відкорегувати у зв'язку з цим лінію обвинувачення.

3. У ситуаціях, що характеризуються зміною змісту доказової інформації, державний обвинувач стикається з необхідністю внесення істотних коректив у спрогнозовану ним ще на стадії підготовки до судового розгляду лінію обвинувачення. Для цього йому необхідно постійно співвідносити всі зміни в змісті наявних доказів з обсягом і змістом пред'явленого обвинувачення, своєчасно відмовлятися від підтримання обвинувачення в цілому або в окремій його частині, заявляти клопотання про витребування і дослідження необхідних додаткових доказів, про виключення з числа доказів інформації, добутої з порушенням встановленого законом порядку, і

вносити інші зміни в раніше обрані тактику і методику підтримання державного обвинувачення.

4. Тільки ретельне вивчення усіх без винятку матеріалів кримінальної справи дозволить швидко оцінити результати судового слідства як і щодо кожного доказу, так і всього їх комплексу. Вивчення матеріалів справи дозволить державному обвинувачу по-іншому, у порівнянні з системою доказів, запропонованою в обвинувальному висновку, згрупувати наявні докази, а це може дати тактичну перевагу, оскільки не контрпрогнозується адвокатом. Для забезпечення обґрунтованого вибору тактики підтримання державного обвинувачення варто постійно співвідносити зміни у змісті доказів з обсягом і змістом пред'явленого на досудовому розслідуванні обвинувачення і у разі потреби вносити відповідні корективи в обрану лінію поведінки.

5. Своєчасне прогнозування кожної з розглянутих вище ситуацій дозволяє державному обвинувачу завчасно обрати ту чи іншу лінію поведінки в ході судового розгляду, обрати відповідну тактику. Поява ситуації, що не прогнозувалася прокурором на етапі підготовки до участі в справі, вимагає від нього високого професіоналізму, здатності в короткий термін аналізувати нові обставини справи і змінити тактику відповідно до змін в обставинах справи. У цьому випадку тільки використання наукових методів і рекомендацій дозволить прокурору виконати своє завдання щодо всебічного, повного й об'єктивного дослідженню всіх обставин справи.

1. Белкин Р. С. Курс криминалистики. В 3 т. Т.3: Криминалистические средства, приёмы и рекомендации / Р. С. Белкин. – М.: Юристъ, 1997 – 480 с.
2. Белкин Р. С. Криминалистическая энциклопедия / Р. С. Белкин. – М.: Бек, 1997, - 342 с.
3. Ким Д. В. Криминалистические ситуации и их разрешение в уголовном судопроизводстве: монография // Под ред. В. К. Гапо / Д. В. Ким. – Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 2006. – 206 с.
4. Волчещая Т. С. Криминалистическая ситуалогия /Т. С. Волчещая. – М.:Юрлитинформ, 1997, - 245 с. – С. 130-145.

Когутяч І. І. Про ситуативну обумовленість дій державного обвинувача у ході розгляду кримінальних справ

Несприятлива криміногенна обстановка у державі, поява нових і вдосконалення вже відомих способів вчинення й приховування злочинів, протидія процесу встановлення істини у справі обумовлюють необхідність підвищення ефективності діяльності не лише органів досудового розслідування, а також професійних реалізаторів судового розгляду кримінальних справ (суддів, прокурорів – державних обвинувачів та адвокатів-захисників). У цьому контексті на практиці виникає багато проблемних питань, розв'язання яких є завданням вищезазначених наук.

Ключові слова: державний обвинувач, кримінальна справа, органи досудового розслідування

Когутяч И. И. О ситуативной обусловленности действий государственного обвинителя в ходе рассмотрения уголовных дел

Неблагоприятная криминальная обстановка в государстве, появление новых и усовершенствование уже известных способов совершения и скрывать преступлений, противодействие процессу установления истины, по делу обуславливают необходимость повышения эффективности деятельности не только органов досудебного следствия, а также профессиональных реалізаторов судебного рассмотрения уголовных дел (судей, прокуроров – государственных обвинителей и адвокатов-защитников). В этом контексте на практике возникают много проблемных вопросов, рассмотрение которых и есть основным заданием вышеуказанных наук.

Ключевые слова: государственный обвинитель, уголовное дело, органы досудебного расследования

Kohutych I. I. **On Situational Conditionality of State Prosecutor's Actions during the Criminal Cases**

Unfavorable crime situation in the state, appearance of new and perfection already of the known methods of feissance and concealment of crimes, counteraction to the process of establishment of truth stipulate the necessity of increase of efficiency of activity not only of organs of pre-trial investigation, and also professional realizers of judicial trial of criminal cases in business (judges, public prosecutors - state accusers and advocates- defenders). In this context in practice there are many problem questions which need to be investigated by these sciences.

Keywords: state prosecutor, criminal case, organs of pre-trial investigation.

Круль С. М.

Інформаційно-аналітичні технології в криміналістичній діяльності слідчого

УДК 343.9

Для фіксації й обробки криміналістично-значущої інформації все ширше використовуються сучасні комп'ютерні технології. За визначенням В. В. Бірюкова, "комп'ютерні технології – це сукупність методів і програмно-технічних засобів на базі комп'ютера (ЕОМ), об'єднаних у єдиний технологічний ланцюжок, що забезпечує збирання, обробку, збереження і передачу інформації з метою зниження трудомісткості інформаційних процесів, а також підвищення їх надійності, оперативності й ілюстративності [1, с. 54].

В даний час у практиці розкриття, розслідування і попередження злочинів, слідчими все ширше застосовуються досягнення науково-технічного прогресу (НТП). Під досягненнями НТП, за визначенням В. А. Панюшкіна, слід розуміти систему матеріальних (техніка) та ідеальних (наукові знання) засобів досягнення цілей кримінально-процесуального права [2, с. 67].

Ще зовсім недавно найпоширенішою інформаційною технологією в правоохоронній та слідчій діяльності були автоматизовані інформаційно-пошукові системи (АПС), за допомогою яких здійснюється збирання, обробка та систематизація криміналістичної інформації.

Діяльність суб'єктів, що розслідують злочини, зокрема слідчого, характеризується як інформаційно-аналітична і полягає у збиранні, зберіганні, систематизації та аналізі доказової та орієнтуючої інформації з метою прийняття оптимальних тактичних рішень. Вихідними даними для прийняття таких рішень служать результати обробки наукомісткої інформації, що отримана, в першу чергу, з використанням сучасних інформаційних технологій, зокрема це:

висновки експертів та дослідження спеціалістів, виконані з використанням АРМ експерта, програмно-апаратних комплексів; дані автоматизованих криміналістичних обліків з використанням програмно-технічних комплексів (таких як "ДАКТО 2000", "Сонда", "Папіллов" тощо);

відомості з автоматизованих банків даних оперативної інформації, з'єднаних у загальнодержавну комп'ютерну систему інформаційного забезпечення правоохоронної діяльності тощо.

У процесі інформаційно-аналітичної обробки вищезгаданих вихідних даних про злочин слідчий вирішує основні тактичні та пізнавальні завдання, що постають у ході розкриття та розслідування злочинів. Такі складні завдання,